

Villkor för Länsförsäkringar PA 16 Tjänstepension fondförvaltning

Gäller från 2018-05-01

1	Försäkringstagare - Försäkrad	2	9	Utbetalning	5
2	Försäkringen börjar gälla	2	9.1	Allmänna bestämmelser.....	5
3	Inbetalning	2	9.2	Åtgärder för utbetalning.....	5
4	Förmåner	2	9.2.1	Utbetalning av ålderspension.....	5
4.1a	Utbetalning av ålderspension Avdelning 1 född 1988 eller senare.....	2	9.2.2	Utbetalning av återbetalningsskydd.....	5
4.1b	Utbetalning av ålderspension Avdelning 2 född 1987 och tidigare.....	3	9.3	Tidpunkt för utbetalning och räntebestämmelser.....	5
4.2	Utbetalning vid dödsfall.....	3	10	Begränsningar i Länsförsäkringars ansvar	5
5	Ändringsmöjligheter	3	10.1	Force majeure.....	5
6	Placering av sparandet i fondförvaltning	3	10.2	Övriga begränsningar i Länsförsäkringars ansvar.....	5
6.1	Regler för placering i fonder.....	3	11	Behandling av personuppgifter	5
6.2	Försäkringskapital samt avgifter, riskkompensation och skatter.....	4	12	Om vi inte kommer överens	6
7	Förmånstagare	4			
8	Flytträtt	4			
8.1	Individuell flytträtt.....	4			
8.2	Tidpunkt för flytt.....	4			
8.2a	Räntekompensation vid dröjsmål.....	5			
8.3	Försäkringens värde vid flytt.....	5			
8.4	Placering av försäkringskapitalet vid flytt.....	5			

Försäkringen är en kollektivavtalsgrundad ålderspensionsförsäkring. Försäkringen är baserad på överenskommelse mellan Arbetsgivarverket och SACO-S, SEKO, samt OFR förbundsområden S, P och O sammantagna rörande individuell ålderspension.

Statens Pensionsverk, nedan kallad SPV, ansvarar för överföring av inbetalning till Länsförsäkringar och skickar värdebesked till den försäkrade.

För försäkringsavtalet gäller vad som anges i dessa villkor, Avdelning 1 gäller försäkrade födda 1988 och senare, Avdelning 2 gäller försäkrade födda 1987 och tidigare, i försäkringsbeskeden, i tillämpliga delar bestämmelserna i överenskommelser som träffats mellan kollektivavtalsparterna, i lagen om försäkringsavtal, i försäkringsrörelselagen och i allmän lag i övrigt. Svensk lag gäller för försäkringsavtalet. För försäkringen gäller att SPV företräder Länsförsäkringar gentemot arbetsgivaren.

Länsförsäkringar kan ändra dessa villkor samt ändra avgifter och avgiftsmodell för försäkringen. Ändringen gäller för försäkringstagare och försäkrad från och med den tidpunkt som beslutats av Länsförsäkringar.

Försäkringsgivare är Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ), 516401-8219, kallad Länsförsäkringar. Styrelsens säte är i Stockholm.

Försäkringen enligt dessa villkor uppfyller inkomstskattelagens regler för pensionsförsäkring. Detta innebär bland annat att kontrolluppgift kommer att lämnas i enlighet med Skatteförfarandelagen

Begränsad förfoganderätt för utlandsbosatta

Försäkringstagare, annan ersättningsberättigad eller placeringsberättigad som har för avsikt att bosätta sig i USA, Japan, Australien eller Kanada eller annat land med restriktioner för handel med finansiella instrument ska informera Länsförsäkringar om detta innan utflytt. När utflytt skett upphör rätt att göra förändringar i försäkringen till exempel förändringar av placering, premie, utbetalningstid, försäkringskydd eller förmånstagare omedelbart. Innan utflytten ska den placeringsberättigade bestämma vilken placering som ska gälla under den tid bosättning utomlands pågår. Det åligger den placeringsberättigade att meddela Länsförsäkringar vilken placering som ska gälla under tiden för bosättning utomlands. För det fall någon överenskommelse om placering inte kommer till stånd, eller om Länsförsäkringar inte får information om bosättningen före utflytt, kommer senast valda placering att gälla så länge bosättning pågår i aktuella länder. Om premieinbetalning pågår kommer även premierna att placeras enligt senast valda placering, så länge bosättning i länder med restriktioner pågår.

1 Försäkringstagare - Försäkrad

Arbetsgivaren är försäkringstagare. Försäkrad är den person på vars liv försäkringen är tecknad. Den försäkrade har rätt att bestämma förmånstagare till återbetalningsskydd och hur inbetalningen ska placeras samt att flytta ut försäkringskapital till annan försäkringsgivare.

2 Försäkringen börjar gälla

Försäkringen gäller från den dag Länsförsäkringar mottagit första inbetalningen från SPV.

3 Inbetalning

Inbetalningen för försäkringen betalas av arbetsgivaren via SPV i enlighet med vad som bestämts i ovan nämnda överenskommelser.

Begäran om återbetalning från SPV på grund av felaktigt överförd inbetalning, regleras genom att återbetalningen tas från försäkringens värde.

SPV lämnar information om premier och deras fördelning mellan olika försäkringar. Länsförsäkringar placerar inbetalningen i tillämplig Pension 2000-fond, beroende på den försäkrades födelseår. Den försäkrade kan därefter ändra placeringen till andra fonder.

4 Förmåner

Ålderspensionen utbetalas från 65 år för Avdelning 2 och består av livsvarig ålderspension eller livsvarig ålderspension med återbetalningsskydd. Ålderspensionen utbetalas från 67 år för Avdelning 1. Återbetalningsskyddet består av efterlevandepension som betalas ut till förmånstagare vid den försäkrades död. Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning. På försäkringsbeskedet framgår om försäkringen är tecknad med eller utan återbetalningsskydd.

Om den försäkrade vill ändra sin försäkring och lägga till ett återbetalningsskydd krävs ingen hälsoprövning vid familjehändelse. Med familjehändelse menas om den försäkrade gift sig, ingått partnerskap, fått barn eller blivit sambo. Ändringen vid familjehändelse får utnyttjas under ett års tid från den tidpunkt familjehändelsen inträffat. Hälsoprövning krävs i övriga fall. Ändringen kan endast ske innan pensionen börjar betalas ut, dock inte efter att den försäkrade fyllt 65 år. Anmälan om ändring och hälsodeklaration görs till Länsförsäkringar på särskild blankett.

Storleken av pensionsförmånerna beror på hur mycket premier som betalats in samt värdeutvecklingen på försäkringen. Värdeutvecklingen ser du i ditt värdebesked. Utbetalning sker endast om det finns något värde på försäkringen.

4.1a Utbetalning av ålderspension Avdelning 1 född 1988 och senare.

Utbetalning av ålderspension sker till den försäkrade. Utbetalning av ålderspensionen görs månadsvis från och med den månad då pensionsåldern uppnås. Pensionsåldern regleras enligt 32 a § LAS. För närvarande gäller att försäkringen utbetalas från 67 år så länge den försäkrade lever. Utbetalningen kan påbörjas senast då den försäkrade uppnår 70 års ålder. Om begäran om utbetalning sker före 67 års ålder kan utbetalningstiden ändras till som kortast 10 år. Den försäkrade kan välja att försäkringen betalas ut från 61 år. Försäkringen utbetalas temporärt under minst 10 år om försäkringen begärs utbetald från tidigast 61 års ålder.

Utbetalning av ålderspension upphör om den försäkrade avlider. Storleken på ålderspensionen beror på hur stora inbetalningar som gjorts, på värdeutvecklingen på försäkringen samt på utbetalningstiden.

Utbetalning sker endast om det finns något värde på försäkringen.

4.1b Utbetalning av ålderspension Avdelning 2 född 1987 och tidigare.

Utbetalning av ålderspension sker till den försäkrade. Utbetalning av ålderspensionen görs månadsvis från och med den månad då pensionsåldern uppnås. Försäkringen utbetalas från 65 år så länge den försäkrade lever. Den försäkrade kan i samband med pensionering (ej delpension) välja att försäkringen betalas ut från 61 år.

Den försäkrade kan begära att få pensionen utbetald som en tidsbegränsad pension som upphör från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år, givet att följande förutsättning uppfylls: Pensionens storlek får inte överstiga nedanstående procenttal av den fasta lönen vid avgångstillfället

- 80 procent av årslönelödel upp till 7,5 inkomstbasbelopp
- 70 procent av årslönelödel mellan 7,5 - 20 inkomstbasbelopp
- 40procent av årslönelödel mellan 20 - 30 inkomstbasbelopp

Om den försäkrade vill göra ett tidsbegränsat uttag även av sådan ålderspension enligt PA 16 som inte är försäkrad i Länsförsäkringar Fondliv, beräknas denna begränsning på summan av all uttagen ålderspension.

Utbetalning av ålderspension upphör om den försäkrade avlider. Storleken på ålderspensionen beror på hur stora inbetalningar som gjorts, på värdeutvecklingen på försäkringen samt på utbetalningstiden.

Utbetalning sker endast om det finns något värde på försäkringen.

4.2 Utbetalning vid dödsfall

För försäkringar tecknade utan återbetalningsskydd, sker ingen utbetalning vid dödsfall. För försäkringar tecknade med återbetalningsskydd gäller följande:

Innan utbetalning av ålderspension påbörjats

Vid dödsfall betalas värdet av ålderspensionen ut till förmånstagare i 5 år. Utbetalning av återbetalningsskyddet görs månadsvis från och med dödsfallsmånaden. Värdet av återbetalningsskyddet är detsamma som försäkringskapitalet.

Efter det att utbetalning av ålderspension påbörjats

Vid dödsfall efter det att livsvarig ålderspension har börjat betalas ut, fortsätter utbetalningarna till förmånstagare och upphör senast 20 år efter det att ålderspensionen började betalas ut.

Värdet av återbetalningsskyddet är detsamma som det kvarvarande försäkringskapitalet.

5 Ändringsmöjligheter

Ändring av återbetalningsskydd och förmånstagare görs till Länsförsäkringar. Om den försäkrade vill att framtida inbetalningar ska placeras hos Länsförsäkringar ska detta anmälas till SPV.

Försäkringen kan inte överlåtas, pantsättas, belånas eller återköpas. Den kan inte heller ändras så att den inte längre uppfyller inkomstskattelagens föreskrifter för pensionsförsäkring.

6 Placering av sparandeti fondförvaltning

Första inbetalningen placeras Länsförsäkringar i tillämplig Pension 2000-fond beroende på den försäkrades ålder. Om den försäkrade därefter önskar ändra placeringen till andra fonder ska detta anmälas skriftligen

eller via våra internetjänster senast fem dagar före inbetalningen kommer till Länsförsäkringar.

Valbara fonder är de som ingår i Länsförsäkringars erbjudande för tjänstepension PA 16 Avdelning 1 och Avdelning 2. Länsförsäkringar åtar sig inget ansvar för värdeutvecklingen i fondsparande.

Efter den försäkrades död har förmånstagarna rätt att bestämma över sparandets placering i fonder. Om flera förmånstagare finns krävs att de alla är överens om ändringen.

Länsförsäkringar har rätt att

- begränsa antalet fonder i vilka inbetalningar kan placeras
- bestämma visst minsta belopp för placering.

6.1 Regler för placering i fonder

Köp- och säljkurs för fondandelar fastställs varje bankdag. Länsförsäkringar har rätt att tillämpa säljkurs för inbetalning och köpkurs för utbetalning.

Om Länsförsäkringar vid beräkningstidpunkt inte har tillgång till gällande offentlig notering av försäljningspris för fondandel eller inte har möjlighet att förvärva fondandel till noterat försäljningspris för fondandel, har Länsförsäkringar rätt att tillämpa försäljningspris för fondandel som Länsförsäkringar på objektiv grund bestämmer.

Om Länsförsäkringar vid beräkningstidpunkt inte har tillgång till gällande offentlig notering av inlösenpris för fondandel eller inte har möjlighet att lösa in fondandel till noterat inlösenpris för fondandel, har Länsförsäkringar rätt att tillämpa inlösenpris för fondandel som Länsförsäkringar på objektiv grund bestämmer.

Inbetalning placeras i de flesta fall bankdagen efter det att inbetalningen kom in till Länsförsäkringar, dock senast inom fyra bankdagar. Om det är oklart hur inbetalningen ska placeras görs placeringen inom fyra bankdagar efter det att det står fullständigt klart för Länsförsäkringar hur inbetalningen ska placeras.

Om den försäkrade vill ändra fördelning av inbetalningen mellan olika fonder, ska detta skriftligen anmälas till Länsförsäkringar eller anmälas via våra internetjänster senast fyra bankdagar före inbetalningens förfalldag.

Omplacering av fondandelar görs senast fyra bankdagar efter det att skriftlig begäran eller begäran via vår internetjänst inkommit till Länsförsäkringar. Om fondbytesbegäran är oklar görs omplacering inom fyra bankdagar efter det att det står fullständigt klart för Länsförsäkringar vad fondbytesbegäran avser.

Utdelning från fonder används till köp av nya fondandelar i samma fond. För fonder gäller de stadgar för respektive fond som fastställs av Finansinspektionen samt lagen om värdepappersfonder och/eller lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Vid utbetalning säljer Länsförsäkringar andelar tidigast sju bankdagar före utbetalningsdagen.

Länsförsäkringar har rätt att upphöra med viss fond för placering av inbetalning och sparande samt för omplacering av fondandelar. Detta gäller även befintligt sparande. Inbetalning och sparande ska då placeras i annan, av den försäkrade, anvisad fond. Om den försäkrade inte lämnar sådan anvisning har Länsförsäkringar rätt att omplacera sparandet i en av Länsförsäkringar tillhandahållen fond, i avvaktan på att den försäkrade lämnar sådan anvisning.

6.2 Försäkringskapital samt avgifter, riskkompensation och skatter

Försäkringskapitalet utgörs av andelar i fonderna.

Administrativa avgifter tas ut löpande på försäkringen under hela försäkringstiden enligt gällande prislista för tjänstepension PA16 Avdelning 1 och Avdelning 2. Avgifterna tas ut genom försäljning av andelar. Storleken på avgifterna samt sättet att ta ut avgifterna kan ändras under försäkringstiden.

Lämförsäkringar har rätt att ta ut en avgift vid omplacering av fondandelar och vid ändring av fondval.

Riskkompensation beräknas utifrån den försäkrades ålder, försäkringsskyddets omfattning och försäkringskapitalets storlek. Riskkompensation fördelas till försäkringen genom att nya andelar löpande tillförs försäkringen under försäkringstiden. När riskkompensation fördelas görs avdrag för avgift av riskadministration. Riskkompensationen samt sättet att beräkna och fördela denna kan ändras under försäkringstiden.

Uttag av administrativa avgifter samt uttag för att täcka de skatter som enligt vid varje tidpunkt gällande lagstiftning ska tas ut på försäkringen görs löpande under hela försäkringstiden genom försäljning av andelar. Sättet att täcka kostnaderna för skatt kan ändras under försäkringstiden.

7 Förmånstagare

Generellt förordnande

Den försäkrade är oåterkallelig förmånstagare till ålderspensionen. Registrering av förmånstagare administreras av Länsförsäkringar. Förmånstagare till ålderspensionens återbetalningsskydd är, om inte annat skriftligen anmälts till Länsförsäkringar på särskild blankett, i första hand den försäkrades make eller sambo och i andra hand den försäkrades arvsberättigade barn.

Med make jämställs även partner enligt lagen om registrerat partnerskap.

Make är förmånstagare även när mål om äktenskapsskillnad pågår. Registrerad partner är förmånstagare även när mål om upplösning av registrerat partnerskap pågår.

Med sambo avses ogift person, som under äktenskapliknande förhållanden eller under förhållanden som liknar registrerat partnerskap, vid dödsfallet stadigvarande sammanbott med ogift försäkrad förutsatt att de

- har eller har haft eller väntar barn tillsammans eller
- tidigare har varit gifta med varandra eller levt samman i registrerat partnerskap eller i vart fall
- stadigvarande sammanbott sedan minst sex månader.

Om förmånstagare helt eller delvis avstår från sin rätt, inträder den/de som enligt förordnandet hade fått beloppen om den avstående varit avliden. Avståendet kan endast göras innan förmånstagaren tagit emot någon utbetalning eller vidtagit någon åtgärd med försäkringen, exempelvis senarelagt utbetalning av pensionen.

Särskilt förordnande

Den försäkrade kan skriftligen anmäla annat förmånstagarförordnande. Sådant förordnande kan endast omfatta följande personer:

- Make/registrerad partner eller tidigare make/registrerad partner.
- Sambo eller tidigare sambo.
- Barn/styvbarn/fosterbarn till den försäkrade eller till någon person enligt a) och b).

8 Flytträtt

Flytt medges om detta överenskommit mellan kollektivavtalslutande parter. Med flytt avses att försäkringens hela värde överförs till annan försäkringsgivare. För flytt krävs att en pensionsförsäkring tecknas hos den nya försäkringsgivaren. Försäkrad och försäkringstagare till pensionsförsäkring får inte ändras med anledning av flytt. Försäkringskapitalet kan inte flyttas efter den försäkrades dödsfall eller under de fem första åren av utbetalningstiden för ålderspensionen. Flytt genomförs endast om åtgärden bedöms stå i överensstämmelse med inkomstskattelagens regler.

Länsförsäkringars ansvar som försäkringsgivare inträder på flytt dagen då försäkringskapital kommer in till Länsförsäkringar, likväl upphör Länsförsäkringars ansvar som försäkringsgivare vid flytt dagen då försäkringskapital flyttas ut från Länsförsäkringar.

Länsförsäkringar har rätt att bestämma lägsta belopp för in- och utflytt av försäkringskapital.

Vid flytt av försäkringskapital har Länsförsäkringar rätt att kräva hälsoprövning. Om hälsoprövning medför att flytt inte kan godkännas kvarstår försäkringsavtalet oförändrat.

Vid flytt av försäkringskapitalet tas avgifter och kostnader samt eventuella skatter ut enligt en vid varje tidpunkt gällande prislista. Dessa kan ändras utan föregående meddelande till försäkringstagare och försäkrade.

8.1 Individuell flytt

Med individuell flytträtt avses rätt för enskild försäkrad att flytta hela sin intjänade pensionsrätt och motsvarande försäkringskapital i försäkring avseende ålderspension eller ålderspension med återbetalningsskydd.

Flytt av försäkringskapital för en försäkring ska inte förändra försäkringens innehåll i betydelsen att ålderspensionsförsäkring ska förbli ålderspensionsförsäkring efter flytt och ålderspension med återbetalningsskydd ska förbli ålderspension med återbetalningsskydd.

Den försäkrade får flytta försäkringskapitalet från valbar försäkringsgivare eller tidigare valbar försäkringsgivare och från försäkringsgivare för försäkring där enskild försäkrad avstått från att välja (Icke-valsalternativet). Försäkringskapitalet kan flyttas till valbar försäkringsgivare.

Begäran om flytt av försäkringskapital görs till Länsförsäkringar.

8.2 Tidpunkt för flytt

Försäkringskapitalet kan flyttas till annan pensionsförsäkring. Den försäkrade kan inte begära ny kapitalflytt under tiden för en pågående flyttprocess. Länsförsäkringar ska flytta försäkringskapitalet senast 10 dagar efter det att definitiv anmodan mottagits från SPV. Länsförsäkringars försäkringsansvar upphör när försäkringskapitalet överförs till det mottagande försäkringsbolaget.

8.2a Räntekompensation vid dröjsmål

Om avgivande försäkringsgivare flyttar försäkringskapitalet mer än sju (7) kalenderdagar efter den angivna flyttidpunkten ska den försäkrade erhålla ränta som tillförs det utflyttade försäkringskapitalet. Ränta beräknas av avgivande försäkringsgivare på hela det utflyttade försäkringskapitalet från och med den åttonde kalenderdagen efter flyttidpunkten till och med den tidpunkt då överföringen av försäkringskapitalet genomförts. Räntekompensation är Riksbankens referensränta plus 4 procentenheter, men kan ändras efter beslut av parterna på det statliga avtalsområdet. Om belopp som avser räntekompensation understiger 0,25% av gällande prisbasbelopp utbetalas inte någon ränta till den försäkrade.

8.3 Försäkringens värde vid flytt

Försäkringskapitalet bestäms vid flyttidpunkten.

Försäkringens värde motsvaras av fondandelarnas värde vid försäljning tidigast fem dagar före flyttidpunkten med avdrag för avgifter och kostnader samt eventuella skatter som tas ut i samband med flytten.

Sättet att beräkna värde och sättet att ta ut avgifter och kostnader vid flytt kan förändras under försäkringstiden utan föregående meddelande till försäkringstagaren och den försäkrade.

Endast hela försäkringskapitalet kan flyttas.

8.4 Placering av försäkringskapitalet vid flytt

Försäkringskapitalet placeras inom fem bankdagar efter flytt till Länsförsäkringar. Om det är oklart hur försäkringskapitalet ska placeras görs placering inom fem bankdagar efter det står klart för Länsförsäkring hur kapital ska placeras.

Försäkringskapitalet placerar Länsförsäkringar i tillämplig Pension 2000-fond beroende på den försäkrades ålder. Den försäkrade kan därefter ändra placeringen till andra fonder.

9 Utbetalning

9.1 Allmänna bestämmelser

Det belopp som ska utbetalas fastställs genom omräkning som bygger på aktuell prognos över försäkringskapitalets framtida utveckling med hänsyn till ränta, riskkompensation, administrativa avgifter och avkastningsskatt. Prognosantagandena uppdateras löpande.

Storleken på det belopp som ska utbetalas omräknas vid varje utbetalningstillfälle. Länsförsäkringar säljer andelar tidigast sju bankdagar före utbetalningsdagen (utbetalningstillfället).

Om det belopp som ska utbetalas vid utbetalningarnas början är lägre än 2 procent av gällande prisbasbelopp per månad, kan Länsförsäkringar betala beloppet i efterskott kvartalsvis, halvårsvis eller årsvis. Om försäkringskapitalet understiger 30 procent av gällande prisbasbelopp, kan Länsförsäkringar säga upp försäkringen och betala ut ett engångsbelopp.

9.2 Åtgärder för utbetalning

9.2.1 Utbetalning av ålderspensionen

Begäran om utbetalning av ålderspension görs till Länsförsäkringar.

9.2.2 Utbetalning av återbetalningsskydd

Anmälan om dödsfall och de handlingar som erfordras för utbetalning av återbetalningsskydd ska skickas till Länsförsäkringar.

9.3 Tidpunkt för utbetalning och räntebestämmelser

Utbetalning ska göras senast en månad efter det att Länsförsäkringar mottagit fullständiga handlingar. När utbetalning begärs kan Länsförsäkringar utreda om någon uppgift är oriktig eller ofullständig. Utbetalning behöver då inte göras förrän en månad efter det att utredningen är avslutad. Länsförsäkringar betalar dröjsmålsränta enligt räntelagen om utbetalning görs senare än en månad efter att fullständiga handlingar inkommit eller efter avslutad utredning. Även om Länsförsäkringar inte är i dröjsmål betalar Länsförsäkringar ränta på försäkringsbelopp som förfallit till betalning men kvarstår i Länsförsäkringars förvaltning. Ränta beräknas enligt en räntesats som svarar mot avkastningen på värdehandlingar i vilka beloppet kan placeras minskad med skäliga driftskostnader. Om rätt till dröjsmålsränta föreligger enligt räntelagen och denna räntesats är högre än ovan nämnda ska denna högre räntesats tillämpas för den tid dröjsmålsränta ska utgå.

10 Begränsningar i Länsförsäkringars ansvar

10.1 Force majeure

Länsförsäkringar är befriat från påföljd att fullgöra förpliktelse om underlåtenheten har sin grund i omständighet som förhindrar eller avsevärt försvårar fullgörande och som ligger utanför Länsförsäkringars kontroll och som inte skäligen kunnat förutses.

Sådan force majeure-händelse är exempelvis förändringar i lag, myndighetsåtgärd, krig, krigsliknande händelser, oroligheter, terrorhandling, naturkatastrof, brand, strejk, blockad, bojkott, lockout eller annan liknande omständighet. Detsamma gäller för skada förorsakad av fel i telefonnät eller annan teknisk utrustning som inte tillhör Länsförsäkringar.

Förbehållet i fråga om strejk, blockad, bojkott och lockout gäller även om Länsförsäkringar självt är föremål för eller vidtar sådan konfliktåtgärd. Föreligger hinder för Länsförsäkringar att verkställa betalning eller annan åtgärd i anledning av sådan force majeure-händelse som avses ovan i detta stycke, får åtgärden skjutas upp till dess hindret har upphört.

10.2 Övriga begränsningar i Länsförsäkringars ansvar

Länsförsäkringar ansvarar inte i något fall för indirekt skada, om inte skadan har orsakats av Länsförsäkringars grova vårdslöshet.

11 Behandling av personuppgifter

Länsförsäkringar behandlar personuppgifter i enlighet med vad som anges i informationen "Behandling av personuppgifter" som du hittar på vår webbplats lansforsakringar.se/personuppgifter.

Om du vill kan du få informationen skickad till dig, kontakta i så fall ditt lokala försäkringsbolag.

I den mån Länsförsäkringar, för att fullgöra sina åtaganden enligt försäkringsavtalet, även behöver behandla uppgifter om försäkringstagarens arbetstagare ansvarar försäkringstagaren för att arbetstagarna får informationen "Behandling av personuppgifter".

12 Om vi inte kommer överens

- Om du inte är nöjd med ett beslut eller hanteringen av ditt ärende är vi naturligtvis beredda att ompröva det. Kontakta i första hand den person du haft kontakt med eller vår klagomålsansvariga/kundombudsman. Mer information hittar du på vår webbplats.
- Om du ändå är missnöjd kan du vända dig till Allmänna reklamationsnämnden med tvistefrågor som inte är av medicinsk karaktär. Prövningen är kostnadsfri för dig. Tvistefrågor av medicinsk karaktär. Prövningen är kostnadsfri för dig. Tvistefrågor av medicinsk karaktär prövas av Personförsäkringsnämnden.
- Du kan även vända dig till domstol för att få ditt ärende prövat. Dina ombudskostnader kan oftast ersättas genom rättsskyddet i exempelvis din försäkring. Du betalar då enbart självrisk. Även den kommunala konsumentvägledaren kan ge råd och information.
- Vill du ha kostnadsfri rådgivning i försäkringsfrågor kan du också vända dig till Konsumenternas försäkringsbyrå.

Den som vill ha försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste väcka talan inom tio år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträdde. Om den som vill ha försäkringsskydd har framställt anspråket till Länsförsäkringar inom den tid som anges ovan är fristen att väcka talan alltid minst sex månader från det att Länsförsäkringar förklarar sig tagit slutlig ställning till anspråket. Om talan inte väcks enligt ovan går rätten till försäkringsskydd förlorad.